

Nr 206.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överförande av vissa kronoparker i Jämtlands län till renbetesfjällen m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför: För tillgodoseende av lapparnas behov av renbete avsattes i samband med avvitringarna i Jämtlands län vissa områden i fjälltrakterna, de s. k. renbetesfjällen eller skattefjällen. Sedermera hava dessa i enahanda syfte utökats med avsevärda markområden, vilka från enskilda förvärvats med anlåtande av medel uppkomna i huvudsak genom försäljning av skog från renbetesfjällen. I administrativt hänseende gäller beträffande renbetesfjällen,

att de därtill hörande skogsmarkerna äro ställda under skogsstatens förvaltning. Inseendet i övrigt över områdena tillkommer länsstyrelsen i Jämtlands län. Inflytande skogsförsäljningsmedel från renbetesfjällens skogar redovisas av domänstyrelsen till statskontoret för att tillgodoföras de jämtländska renbetesfjällens skogsfond, den s. k. renbetesfonden. I samband med den omgruppering i distrikt och revir av de domänverket underställda skogar, som ägde rum år 1933, beslöts, att renbetesfjällens skogar i Jämtland icke skulle ingå i de från och med den 1 januari 1934 nybildade revirerna. Från och med år 1936 har förvaltningen av sistnämnda skogar anförtrots åt en särskild skogsstatstjänsteman med biträde av erforderlig underlydande personal.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 maj 1936 har domänstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte besluta, att nio kronoparker i Jämtlands län överlättes till de jämtländska renbetesfjällens skogsfond mot att från nämnda fond till domänfonden överfördes två områden av det s. k. Vålåns renbetesland i Undersåkers socken. De kronoparker, som enligt domänstyrelsens framställning skulle överföras till renbetesfjällen, äro följande, nämligen kronoparken Tjärndalskilen i Frostvikens socken, Tuvattnet i Laxsjö socken, Juthatten i Hotagens socken, Ytterolden i Offerdals socken, Bunnerviken och England i Åre socken, Bastudalen och Högdalen i Hallens socken samt Arådalen i Ovikens socken. De områden, som avses skola överföras från renbetesfjällen till domänfonden, äro belägna invid kronoparken Håckren och utgöra delar av hemmanen $\frac{1}{4}$ mantal Fångåmon nr 1, $\frac{1}{4}$ mantal Vallbo nr 1 och $\frac{1}{8}$ mantal Vålådalen nr 1 i Undersåkers socken. Vid framställningen har fogats en av Fredrik Widmark år 1915 utgiven karta över Jämtlands län, å vilken karta de i framställningen avsedda områdena finnas utmärkta. Såsom skäl för framställningen har domänstyrelsen huvudsakligen åberopat önskemålet att erhålla en ändamålsenlig gruppering av domänfondens förvaltningsområden i Jämtlands län. Ifrågavarande kronoparker låge nämligen isolerat och avlägset i förhållande till övriga domänfonden tillhöriga egendomar under det att de låge intill eller i omedelbar närhet av renbetesfjällen.

Över framställningen hava efter remiss utlåtanden avgivits den 29 augusti 1936 av länsstyrelsen i Jämtlands län och den 30 januari 1937 av kammarkollegiet, varjämte domänstyrelsen i anledning av länsstyrelsens utlåtande avgivit yttrande den 6 oktober 1936. Framställningen har avstyrkts av länsstyrelsen men tillstyrkts av kammarkollegiet. Jag torde nu få underställa förevarande fråga Kungl. Maj:ts prövning.

Innan domänstyrelsen hos Kungl. Maj:t gjorde berörda framställning, hade mellan domänstyrelsen och länsstyrelsen förts vissa förhandlingar för uppnående av enighet i frågan. I sammanhang härmed hade även verkställtts värdering av de ifrågavarande områdena.

I skrivelse den 27 november 1934 till länsstyrelsen anförde *domänstyrelsen* sålunda — efter att hava omnämnt vilka kronoparker domänstyrelsen ansåge böra överföras till renbetesfjällen — bland annat, följande.

På grund av sin starkt fjällbetonade karaktär lämnade dessa kronoparker en mycket svag skogsproduktion. Samtidigt åsamkade de domänverket till följd av sitt spridda och svårtillgängliga läge dryga kostnader för skötseln. I domänverkets hand vore de därför att anse som svaga förvaltningsobjekt. Däremot syntes det styrelsen, att desamma på grund av sin art och beskaffenhet med fördel och bättre än vissa skogsområden inom renbeteslanden skulle kunna utnyttjas för det ändamål, vartill dessa senare företrädesvis vore anslagna.

Dessa förhållanden hade hos domänstyrelsen väckt tanken på ett utbyte av ifrågavarande kronoparker mot lämpligt sammanhängande område tillhörande renbeteslanden. Vid övervägande, inom vilken del av dessa vederlag till domänfonden med hänsyn till domänverkets intressen lämpligast borde utläggas, därest ett dylikt markbyte kunde komma till stånd, hade styrelsen stannat vid det i Undersåkers socken belägna komplex av renbetesland, som, vad skogsmarken beträffade, angränsade kronoparken Håckren vid dess västra rågång. Enligt skogsindelningshandlingarna omfattade detta komplex en utmarksareal av 13,298.60 hektar, varav 9,639.27 hektar produktiv skogsmark och 3,659.33 hektar impediment. Areal fördelningen — ungefär $\frac{3}{4}$ produktiv skogsmark och $\frac{1}{4}$ impediment — vore ur skoglig synpunkt avsevärt gynnsammare än inom de till utbyte ifrågasatta kronoparkerna, där produktiv skogsmark och impediment vore till arealen i ungefär lika omfattning representerade. Alldenstund de spridda skiften, som av domänverket föresloges till utbyte mot nämnda område, låge nästan helt omgivna av eller intill renbeteslanden, innebure bytet i hänseende till belägenheten av bytesobjekten knappast någon olägenhet för renbetesfonden och detta så mycket mindre som domänstyrelsen åtnöjdes med den mindre areal, som kunde i värde anses motsvara vad som lämnades i byte. Domänstyrelsen hemställde för den skull, att länsstyrelsen ville delgiva domänstyrelsen sin ställning till förslaget.

Länsstyrelsen hörde i anledning av domänstyrelsens framställning *lappfogden i länet*. Denne anförde i yttrande till länsstyrelsen den 25 januari 1935, bland annat:

Påståendet, att ifrågavarande kronoparker, som låge mycket spridda och med avseende å flertalet endast angränsade renbeteslandet — kronoparken England låge t. o. m. helt utanför — skulle kunna bättre utnyttjas för renskötselns behov än själva renbetesfjällen, innebure en betydlig överdrift, då ingen av de ifrågavarande kronoparkerna kunde användas som uteslutande betestrakt för någon av lappbyarnas renhjordar ens under några dagar. Kronoparkerna vore — med undantag av England — så belägna i förhållande till renbeteslandet, att betning och annat intrång av renar och lappar där kunde ske på grund av sedvanerätt enligt lagen den 18 juli 1928 (nr 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige under tiden 1 oktober—30 april. Något behov att förvärva dessa kronoparker för åtkomst av lavbete föreläge sålunda icke. För övrigt plögade renlav ofta så gott som helt saknas i granbestånden, vilka upptoge största delen av dessa parkers skogbevuxta ytor. Likväl kunde man icke bortse från, att det från statens synpunkt, såsom ägare till både renbetesfjällen och kronoparkerna, kunde vara lämpligt att till nedbringande av förvaltningskostnaderna åstadkomma mer koncentrerade förvaltningsenheter och att det från denna synpunkt vore ändamålsenligt att överföra ifrågavarande kronoparker till renbetesfjällen, oaklat deras värde vore sådant, att de måhända snarare medförde utgifter än bidroge till ökade inkomster för renbetesfonden. Sådan överföring borde emellertid föregås av en allsidig värdering, vartill länsstyrelsen borde sättas i samband med utse värderingsman. Under hänvisning till det anförda avstyrkte lappfogden,

att vid överföring av ifrågavarande kronoparker till renbeteslanden vederlag skulle utgå från renbeteslandens skogsmark.

Länsstyrelsen anförde härefter i skrivelse den 25 februari 1935 till domänstyrelsen i huvudsak följande:

Då lapparna bleve hårt trängda av den fortskridande bebyggelsen i fjälltrakterna och det därför syntes angeläget och nödigt icke blott att undvika allt som kunde lända deras näring till förfång och minska deras lust att fortsätta med rensköteln utan även i görligaste mån bereda bättre möjligheter för deras näringsfång, kunde länsstyrelsen icke godtaga förslaget om överlåtande av något område å domänverket. De till byte föreslagna kronoparkerna vore mycket svaga förvaltningsobjekt. Den avkastning, de lämnade, uppginge icke till vad de krävde i förvaltningskostnader. För länsstyrelsen framstode det såsom en bjudande nödvändighet att söka av de till lappväsendet anslagna områdena utvinna större avkastning, ty de krav, som inom den närmaste tiden komme att ställas på länets lappfonder, kunde beräknas bliva både många och stora. Den minskning i förvaltningskostnaderna, som förslaget avsåge att medföra, syntes kunna ernås på sådant sätt, att de ifrågavarande kronoparkerna överfördes från domänfonden till renbetesfonden och domänfondens tillgångar nedskreves med deras bokförda värde. Om detta förslag icke kunde godtagas, vore länsstyrelsen villig tillstyrka, att kronoparkerna inköptes för utvidgning av renbeteslanden, därest överenskommelse om köpeskillingen kunde träffas.

Domänstyrelsen anförde härefter till förtydligande av sin ståndpunkt i skrivelse till länsstyrelsen den 12 mars 1935 i huvudsak följande.

Styrelsen hade avsett att i vederlag för kronoparkerna bekomma allenast den areal inom det föreslagna skogsområdet invid Håckren, som i värde kunde befinnas motsvara kronoparkerna i fråga. Med den kännedom, styrelsen hade om ifrågavarande områdes relativt goda beskaffenhet med hänsyn till skogsproduktionen och befintlig ståndsskog, hade styrelsen den uppfattningen, att arealen av det område, som skulle överföras till domänfonden, komme att betydligt understiga arealen av de kronoparker, som avsetts att överlämnas till renbetesfonden. Styrelsen föreställde sig, att detta vederlag skulle i huvudsak kunna inrymmas inom den del av ifrågavarande skogstrakt, som begränsades i norr av vattendragen Ottsjön—Storån—Åmen, i öster av kronoparken Håckrens västra rågång, i söder av s. k. Helgtjärnarna och i väster av Fångån.

Styrelsen finge vidare framhålla, att styrelsen alltid ansett, att lapparna alltjämt skulle bibehållas vid sina förutvarande rättigheter inom det område av ifrågavarande renbetesland, som komme att tillföras domänfonden, dock att, därest fråga skulle uppstå om bosättning av lappar inom området, sådan syntes böra avgöras enligt de grunder och i den ordning, som i kungörelsen den 18 juli 1928 angående grunder för upplåtelse åt lappar av lägenheter å kronomark vore föreskrivet beträffande dylika upplåtelse å kronomark *nedom* odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens län.

Sedermera verkställdes av biträdande överlantmätaren i Jämtlands län G. Jonsson samt jägmästaren E. Magni såsom representant för länsstyrelsen och e. o. jägmästaren S. Collinder såsom representant för domänstyrelsen värdering av de kronoparker och det område av renbeteslanden, som avsåges i domänstyrelsens framställning.

I *värderingsinstrumentet*, som är dagtecknat den 14 november 1935, fanns

intagen följande tablå rörande områdenas areal och dennas fördelning å olika ägoslag:

Kronopark	Socken	Areal i hektar					
		Skogs- mark	Impedi- ment	Fjäll	Summa utmark	Inägor	Summa S:m
Tjärdalskilen	Frostvikens	1,200.94	408.56	—	1,609.50	—	1,609.50
Tuvattnet	Laxsjö	807.76	486.05	—	1,293.81	—	1,293.81
Juthatten	Hotagens	185.00	105.00	60.00	350.00	—	350.00
Ytterolden	Offerdals	762.65	1,322.55	—	2,085.20	—	2,085.20
Bunnerviken	Åre	2,172.14	1,916.35	—	4,088.49	—	4,088.49
England	,	270.69	196.03	—	466.72	—	466.72
Bastudalen	Hallens	358.57	62.54	941.97	1,363.08	0.92	1,364.00
Högdalen	,	214.49	68.38	81.36	364.23	2.77	367.00
Arådalen	Ovikens	406.32	718.70	—	1,125.02	1.75	1,126.77
Summa för kronoparker		6,378.56	5,284.16	1,083.33	12,746.05	5.44	12,751.49
Vederlagsområde:							
1. Del av Vålåns renbetesland skifte I och II	Underåkers	2,471.85	630.85	4.25	3,106.95	4.60	3,111.55
2. D:o av skifte IV		1,213.15	133.30	—	1,346.45	—	1,346.45
Summa vederlagsmark		3,685.00	764.15	4.25	4,453.40	4.60	4,458.00

I värderingsinstrumentet fanns vidare upptagen en tablå rörande skogs-
markens fördelning å olika bonitetsklasser. Denna tablå var av följande
innehåll:

Fastighet	Bonitet (Idealbonitet i kbm)						
	IV (4—4.5)	V (3—3.5)	VI (2—2.5)	VII (1.8)	VIII(1.2)	IX (0.5)	Summa
	Areal i hektar						
Krp. Tjärdalskilen.....	16.84	64.96	672.99	377.16	44.37	24.62	1,200.94
› Tuvattnet.....	—	—	21.97	43.94	291.00	450.85	807.76
› Juthatten.....	—	—	—	10.00	85.00	—	185.00
› Ytterolden.....	15.00	80.00	212.00	160.00	200.00	95.65	762.65
› Bunnerviken.....	—	73.75	136.75	697.46	576.85	687.33	2,172.14
› England.....	—	—	73.55	189.74	7.40	0.20	270.69
› Bastudalen.....	—	37.92	227.35	32.78	29.02	31.50	358.57
› Högdalen.....	—	4.75	74.80	98.97	2.25	33.72	214.49
› Arådalen.....	—	—	—	34.40	101.00	270.92	406.32
Summa	31.84	261.38	1,419.21	1,731.45	1,336.89	1,594.79	6,378.56
%	0.5	4.1	22.2	27.2	21.0	25.0	100.0
Vederlagsområdet av:							
1. Vålåns renbetesland skifte I och II.....	—	—	31.75	799.02	1,087.29	550.79	2,471.85
%	—	—	1.4	32.4	44.0	22.2	100.0
2. D:o av skifte IV.....	—	—	—	420.01	496.74	296.40	1,213.15
%	—	—	—	15	41	24	100
Summa vederlagsmark	—	—	31.75	1,219.03	1,584.03	847.19	3,685.00
%	—	—	1	33	43	23	100

Förrättningsmännen anförde i värderingsinstrumentet, bland annat, följande.

Sedan förrättningsmännen under augusti 1935 verkställt besiktning å marken av de till utbyte ifrågasatta områdena, hade de verkställt värdering av bytesområdena och därvid enats om värdena å dessa. Då vid värderingens handläggning framgick, att de till utbyte ifrågasatta kronoparkerna icke kunde till värdet motsvaras av det ursprungligen föreslagna vederlagsområdet av Vålåns renbetesland, hade räknats med ett tilläggsområde av nämnda renbetesland söder om Ottsjön, vilket å Widmarks karta angivits med röd streckning. De olika bytesområdena betingade följande värden, nämligen kronoparkerna 58,500 kronor, därav 13,200 kronor utgjorde markvärde och 45,300 kronor skogsvärde, samt vederlagsmarken 57,200 kronor, därav 11,200 kronor belöpte å marken och 46,000 kronor å skogen. Kronoparkerna hade sålunda ett mervärde av 1,300 kronor. Med hänsyn till den osäkerhet, som alltid måste vidlåda värderingsresultat av detta slag, torde man, med bortseende från nämnda skillnad, kunna anse, att de olika bytesområdena motsvarade varandra i värde. De beräknade värdena vore, med hänsyn till de betydande arealerna, jämförelsevis låga. Förrättningsmännen hade emellertid, i betraktande av de under den närmast förflutna tiden starkt växlande konjunkturerna, ansett befogat räkna med en låg värdeskala, särskilt då i förefarande fall vore fråga om skogsfastigheter i mindre goda produktions- och avsättningslägen. För ett markutbyte spelade dock värdeskalans tydligen ingen roll, om endast bytesområdena bragtes att motsvara varandra i värde.

Sedan domänstyrelsen erhållit värderingsinstrumentet föreslog styrelsen i skrivelse till länsstyrelsen den 19 november 1935 villkor för den ifrågasatta transaktionen samt anhöll om länsstyrelsens godkännande.

Länsstyrelsen infordrade i anledning härav förnyat yttrande från lappfogden i länet. *Lappfogden*, som avstyrkte det ifrågasatta överförandet av vissa delar av renbetesfjällen till domänfonden, anförde såsom stöd härför, bland annat, följande.

Vederlagsområdena tillhörde hemman i trakten av Vålån, vilka jämte andra hemman efter lappallmogens hörande av 1883 års lappkommitté utpekats såsom nödvändiga för lapparnas i orten renskötsel och som en år 1886 tillsatt kommitté ansett tillhöra den mark, som vore oundgängligen nödig för att bereda lapparna vid de för dem avsatta land tillgång till skog eller renbete. I anledning härav hade hemmansdelarna i Östra Vålådalen och hemmanet Fångåmon blivit förvärvade till renbetesland. Länsstyrelsen hade därvid i skrivelser till Kungl. Maj:t den 22 december 1899 beträffande de förra uttalat, att hemmansdelarna på grund av sitt läge i omedelbar närhet av ett renbetesfjäll måste anses för lapparnas behov nästan oundgängligen nödigt och den 23 november 1900 beträffande Fångåmon, att hemmanet i fråga på grund av sin belägenhet vore för lapparnas behov erforderligt. När ifrågavarande hemman, efter stor utredningsmöda, av vederbörande lappar, av kommittéer, av länsstyrelsen och Kungl. Maj:t enstämmigt ansetts vara nödvändigt för lapparnas renskötsel och enligt vad vid sammanträden med den nuvarande generationen av lappar uttalats fortfarande av dem alltjämt begagnades, syntes kraftigare skäl för deras bibehållande i samma egenskap icke kunna anföras.

Från affärssynpunkt kunde innebörden i denna bytesfråga sägas vara att byta bort 3,685 hektar välbelägen skogsmark med ett medelvärde av 12 kro-

nor 75 öre per hektar växande och delvis oavverkad skog mot 9 i och intill fjällen utströdda kronoparker om tillhopa 6,380 hektar med ett medelvärde av 7 kronor 13 öre per hektar växande skog med ända till 17 år gamla stämplingsposter av huvudsakligen granskog. Man vågade påstå, att intet trävarubolag och ingen erfaren skogsaffärsman skulle i kronans ställe vilja ingå på detta byte. Enbart för hemmanen Fångåmon hade renbetesfonden betalat 152,000 kronor och nu skulle man realisera mer än 65 % av arealen och i varje fall den värdefullaste marken jämte 1,213 hektar ytterligare välbelägen skogsmark och i gengäld få några kronoparker (överloppsmarker), vilka för lapparnas behov av renbete och bränsle kunde tagas i anspråk på grund av sedvanerätt.

Efter framställning av länsstyrelsen hade Kungl. Maj:t den 16 juli 1886 uppdragit åt vissa personer att efter noggrann undersökning på stället inkomma med förslag å den enskilda tillhörig mark, som de funne oundgängligen nödig för att under månaderna maj—september bereda lapparna vid de för dem avsatta land tillgång till skog eller renbete. I sitt betänkande hade dessa fäst särskild uppmärksamhet på att, utom vad som nödvändigt erfordrades för att skaffa bete åt renarna, det kunde bliva nödigt att på ett eller annat ställe förvärva mark för beredande av naturliga gränser mellan lappmarken och den odlade bygden. Genom förvärv av nu ifrågavarande hemman och hemmansdelar hade vunnits en sådan naturlig gräns, nämligen stranden av Ottsjön och utloppet därur, Storån. Ett medgivande till domänstyrelsens bytesförslag skulle i realiteten innebära ett underkännande av denna synpunkt och en medverkan till ett delvis upprivande och omintetgörande av de fördelar, som tidigare vunnits till renbetesmarkernas utvidgning.

Över föreliggande bytesfråga hade lapparna i Tranris och Anarisets lappby blivit hörda. Av deras uttalande framginge otvetydigt, att de för närvarande, då snötäcket eller isbildning ej gjorde lavbetet oåtkomligt, använde de till utbyte nu ifrågasatta områdena, som för vår-, sommar- och höstbete hade samma betydelse för renskötseln i orten som tillförne. Situationen vore sålunda ännu alltjämt densamma som då de inköptes just för lapparna och deras renskötsel.

Med hänsyn till den betydelse nu ifrågavarande mark hade för lapparna avstyrktes på det allra kraftigaste och enträgnaste bifall till domänstyrelsens bytesförslag, då det för renbetesfonden och för lapparnas renskötsel icke medförde en enda fördel men väl kunde, om det genomfördes, för framtiden binda de myndigheter, som hade att tillrättalägga och främja lapparnas utkomstmöjligheter.

Vid lappfogdens yttrande fanns fogat *protokollsutdrag* från sammanträde med Tranris lappby den 9 december 1935 och med Anarisets lappby den 30 i samma månad, vilka protokollsutdrag utvisade, att vid sammanträdena närvarande lappar uttalat sig för att få med full dispositionsrätt bibehålla ifrågavarande områden av renbetesfjällen.

Länsstyrelsen förklarade i skrivelse den 31 mars 1936 — under hänvisning till lappfogdens yttrande — att länsstyrelsen icke kunde biträda domänstyrelsens förslag om överförande av de ifrågavarande områdena av renbetesfjällen till domänfonden. Länsstyrelsen framhöll, att syftet med domänstyrelsens framställning, nämligen nedbringande av förvaltningskostnaderna, kunde vinnas genom de ifrågavarande kronoparkernas förläggande till reviret för renbetesfjället, med skyldighet för jägmästaren att för dessa kronoparker avgiva särskild redovisning. Länsstyrelsen förklarade sig emellertid villig att medverka till att de kronoparker, varom nu vore fråga, förvärvades för ut-

vidgning av renbeteslanden till det av värderingsmännen åsatta värdet av 58,500 kronor.

I den nu förevarande till Kungl. Maj:t gjorda framställningen har *domänstyrelsen* till en början anfört följande.

Inom ett geografiskt tämligen väl avgränsat område av Jämtlands län finnes, förutom renbetesland och skyddsskogar, ett antal kronoparker, spridda över stora vidder och på betydande avstånd från varandra. Skogstillgången å dessa kronoparker vore till stora delar att karakterisera såsom fjällskog, och avsevärda områden kunde med hänsyn till utnyttjandet betraktas såsom renbetesland. Å dessa skogar ägde lapparna enligt lagen om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige rättighet att vistas med sina renar under tiden 1 oktober—30 april. Förvaltningen och bevakningen av nämnda skogar medförde på grund av de isolerade lägena för domänfonden betydande kostnader. Det vore även att befara, att svårigheter skulle möta att tillvarataga möjligheterna till minskning av kostnaderna för avverkning och flottning genom ett lämpligt virkesuttag samtidigt å skogar, tillhörande de skilda förvaltningsområdena. Det hade med hänsyn härtill synts domänstyrelsen vara till fördel för såväl renbetesfonden som domänverket, att ett utbyte av vissa marker mellan nämnda parter komme till stånd. Vid de underhandlingar, som förts mellan länsstyrelsen i Jämtlands län och domänstyrelsen, hade därför ifrågasatts utbyte av mark mellan jämtländska renbetesfjällens skogsfond och domänfonden, därvid visst invid kronoparken Håckren beläget område av Vålåns renbetesland i Undersäkers socken skulle förslagsvis utbytas mot nio i fjälltrakterna — intill av renbetesfjällens skogsfond disponerade områden — belägna kronoparker i Jämtlands län. Syftemålet med markutbytet hade varit att åstadkomma en ändamålsenligare gruppering av förvaltningsområdena, enär berörda kronoparker låge isolerat och avlägset i förhållande till övriga, domänfonden tillhöriga egendomar, medan de däremot låge intill eller — i ett fall — i omedelbar närhet av renbetesfonden tillhöriga skogar.

Efter att hava redogjort för gången av förhandlingarna mellan domänstyrelsen och länsstyrelsen har domänstyrelsen vidare anfört:

En överlåtelse till renbetesfjällens skogsfond av ifrågavarande kronoparker utan vederlag ansåge styrelsen icke böra ifrågakomma. Vad anginge länsstyrelsens förslag, att kronoparkerna skulle inköpas för utvidgning av renbeteslanden, finge styrelsen anföra, att en försäljning av kronoparkerna till det vid värderingen för markutbyte åsatta värdet icke kunde av styrelsen biträddas. Värderingsmännen hade i värderingsinstrumentet framhållit, att de bytesområdena åsatta värdena vore jämförelsevis lågt beräknade. Styrelsen hade även funnit, att de beräknade värdena varit mycket låga. Styrelsen hade emellertid icke funnit skäl till ändring av värdena, så länge de endast vore avsedda att läggas till grund för en jämförelse av bytesobjekten och dessa kunde bringas att motsvara varandra i värde.

Länsstyrelsens uppfattning, att det föreslagna markutbytet skulle medföra olägenheter för lappväsendet, kunde domänstyrelsen icke dela. De fastigheter tillhörande renbetesfjällens skogsfond, vilka skulle beröras av markutbytet, hade inköpts för betryggande av renskötseln, d. v. s. för säkerställande av tillgången på lämpliga betesområden för renarna. Domänstyrelsen hade emellertid föreslagit, att bland villkoren för markutbytet skulle intagas bestämmelse, att lapparna skulle bibehållas vid sina förutvarande rättigheter inom de områden av ifrågavarande renbetesland, som skulle till-

föras domänfonden, dock att fråga om bosättning av lappar borde avgöras enligt vad i kungörelsen angående grunder för upplåtelse åt lappar av lägenheter å kronomark vore föreskrivet beträffande upplåtelse nedom odlingsgränsen i Norrbottens och Västerbottens län. Domänstyrelsen ansåge, att lapparnas intressen härigenom måste bliva fullt tillgodosedda. Som belägg härför finge domänstyrelsen åberopa ett av länsstyrelsen i skrivelse till domänstyrelsen den 25 februari 1935 gjort uttalande, att ett förvärv av de till utbyte föreslagna kronoparkerna icke vore av något större värde för lappväsendet, då dessa områden under de tider av året, då de kunde vara till nytta för renskötseln, enligt gällande lapplag på grund av sedvanerätt kunde disponeras av lapparna för renbete. Det syntes uppenbart, att de skäl, länsstyrelsen här anfört, lika väl kunde användas för att motivera en överlåtelse av mark från renbetesfjällens skogsfond till domänfonden, då lapparnas näringsfång därvid lika litet komme att beröras.

Domänstyrelsen ansåge på anförda skäl, att det ifrågasatta markutbytet borde kunna komma till stånd, då därigenom ur skogsförvaltningens synpunkt avsevärda fördelar vore att vinna.

Då markutbytet icke kunde medföra något hinder för utövandet av lapparnas näringsfång, finge styrelsen hemställa, att Kungl. Maj:t ville besluta, att ett markutbyte komme till stånd på följande villkor, att domänstyrelsen till de jämtländska renbetesfjällens skogsfond överläte ifrågavarande nio kronoparker, att de jämtländska renbetesfjällens skogsfond till domänfonden överläte de å den av Fredrik Widmark utarbetade och år 1915 utgivna karta, dels med svart, dels även med röd streckning angivna områden av det s. k. Vålåns renbetesland i Undersåkers socken, vilka områden utgjorde delar av jordeboksenheterna $\frac{1}{4}$ mantal Fångåmon nr 1 (Fångåmon 1¹), $\frac{1}{4}$ mantal Vallbo nr 1 (Vallbo 1¹) och hemmanet $\frac{1}{8}$ mantal Vålådalen nr 1 (Vålådalen 1¹); att områdena tillträdtes den 1 januari 1937, att markutbytet skedde utan vederlag i penningar, att avverkning av skog å bytesområdena icke skedde intill tillträdesdagen med undantag för tidigare försäld, vid värderingstillfället å rot kvarstående skog, som icke ingått i värdeberäkningen, att domänverket skulle förbehållas nyttjanderätt till följande byggnader jämte erforderliga tomtområden och utfartsvägar, nämligen dels en invid Fångåmons arrendegård befintlig s. k. befälskoja och ett stall för fyra hästar, dels även ett båthus vid Ottsjön intill Storåns utlopp, att de jämtländska renbetesfjällens skogsfond å ena sidan och domänfonden å andra sidan betalade alla intill tillträdesdagen förfallna utskylder avseende dem nu tillhöriga bytesområden, att jämtländska renbetesfjällens skogsfond och domänfonden skulle gottgöra varandra för vad de kontant eller in natura uppburit eller kunde komma att uppbära i form av arrende eller annan avgäld för dem nu tillhörig, av markutbytet omfattad jord för tid efter tillträdesdagen, liksom även vara berättigade till motsvarande ersättning, avseende tiden före tillträdesdagen, att lapparna alltjämt skulle bibehållas vid sina förutvarande rättigheter inom de områden av ifrågavarande renbetesland, som skulle överföras till domänfonden, dock att fråga om bosättning av lappar inom dessa områden skulle avgöras enligt vad i kungörelsen den 18 juli 1928 (nr 314) angående grunder för upplåtelse åt lappar av lägenheter å kronomark beträffande upplåtelse nedom odlingsgränsen i Norrbottens och Västerbottens län vore föreskrivet, samt att avstyckning av de områden av renbeteslandet, som överlätes till domänstyrelsen, icke skulle ske, utan områdena, där naturliga gränser ej funnes, genom upphuggning av linjer eller uppförande av rösen på domänfondens bekostnad skulle avskiljas från övriga delar av renbeteslandet.

I sitt över framställningen den 29 augusti 1936 avgivna yttrande har *länsstyrelsen* anfört, bland annat, följande.

Det borde kraftigt understrykas, att ett överflyttande av de ifrågasatta vederlagsområdena under domänstyrelsens förvaltning, med rätt för lapparna att varda bibehållna vid deras nuvarande rättigheter till renbete m. m., skulle bestämt strida mot den grundsats, som låge till grund för Kungl. Maj:ts och riksdagens under de senaste åren fattade beslut angående domänverkets bestyr med vissa enskilda och allmänna skogar, nämligen att de skilda ändamål, som de olika kategorierna skogar hade att tjäna, bäst främjades därav, att dessa underställdes särskilda myndigheter, vilka hade till uteslutande uppgift att befordra nyssnämnda ändamål.

Länsstyrelsen betvivlade icke domänstyrelsens vilja att på bästa sätt tillgodose lapparna, i händelse det ifrågasatta markbytet trots allt skulle komma till stånd. Detta skulle emellertid innebära, att ett för lappväsendet oundgängligt område för all framtid överfördes till förvaltning av annan myndighet, som icke vore direkt inriktad på att främja renskötseln eller överhuvud lapparnas intressen utan som hade till uppgift att på det i ekonomiskt avseende lämpligaste sättet förvalta de skogar och domäner, som vore densamma anförtrodda. Det låge i sakens natur, att intressekonflikter därvid lätt kunde uppkomma och att rivningspunkter fullständigt i onödan därigenom tillskapades mellan lapparna och domänverkets tjänstemän. Uppstode sådana intressekonflikter finge det antagas, att de icke sällan komme att avgöras till lapparnas nackdel utan att de myndigheter — lappfogden och länsstyrelsen — som i övrigt hade till uppgift att handlägga frågor rörande lappväsendet inom länet, finge tillfälle att tillgodose lapparnas intressen. Det föreslagna markutbytet skulle därför och med hänsyn jämväl till dess betydelse för lapparnas bosättning vara till förfång för lapparna och helt i onödan vålla dem oro och besvär. Länsstyrelsen hade därför den bestämda uppfattningen, att ett bifall till domänstyrelsens framställning skulle vara till avgjord skada för lappväsendet.

Beträffande ett inköp av de för utvidgning av renbeteslanden ifrågavarande kronoparker har länsstyrelsen anfört i huvudsak:

Det av värderingsmännen funna värdet å kronoparkerna syntes vara det högsta, som kunde ifrågasättas vid ett inköp för lappväsendets räkning. I sin föreliggande framställning hade domänstyrelsen visserligen förklarat sig godtaga denna värdering vid ett byte mellan kronoparkerna och de ifrågasatta vederlagsområdena men ansett, att värdet å kronoparkerna vore för lågt för att läggas till grund för en försäljning. Då länsstyrelsen under inga som helst förhållanden kunde förorda en högre köpeskilling än värderingsmännen angivit, måste frågan om förvärv av kronoparkerna för lappväsendets räkning anses vara definitivt fallen.

Länsstyrelsen har vid sitt yttrande fogat ett utlåtande av *lappfogden i Jämtlands län*, i vilket denne på i huvudsak förut anförda skäl avstyrkt domänstyrelsens framställning.

I anledning av länsstyrelsens yttrande anförde *domänstyrelsen* i utlåtandet den 6 oktober 1936:

Styrelsen hade utgått ifrån, att ett ändamålsenligt ordnande av förvaltningen av bytesobjekten vore för det allmänna av huvudsaklig vikt. Till stöd för denna sin uppfattning finge styrelsen åberopa jämväl Kungl. Maj:ts brev den 13 juli 1887, enligt vilket de områden av renbeteslanden, som vore

huvudsakligen ägnade till skogsbörd, skulle ställas under domänstyrelsens förvaltning. Av nämnda brev syntes framgå, att man åsyftat en fördelning så långt möjligt av förvaltningsuppgifterna efter deras art, varigenom länsstyrelsen skulle i princip befrias från uppgifter, som sammanhängande med förvaltning av skog. Länsstyrelsen syntes nu hava fattat sin uppgift såsom åtminstone tvåsidig, dels att direkt tillgodose renskötelsen genom säkerställande av erforderliga områden för renbete och lapparnas uppehåll, dels även att inom vissa områden av renbeteslanden bedriva affärsmässig skogs-skötsel. Detta betraktelsesätt kunde vara förklarligt med hänsyn till den utveckling, som förvaltningsuppgifterna under senare tid undergått, sedan med renbetesfondens ökade ägovidder följt så betydande skogsområden, att för dessa ansetts behöva inrättas en särskild skogsförvaltning. Det torde emellertid ej vara ändamålsenligt, att renbetesfonden alltmer utvecklades till ett på skogsområdet självständigt affärsdrivande företag, utan man torde alljämt få anse, att renbetesfjällens fastigheter skulle hava till huvudsaklig uppgift att befrämja lapparnas behov av mark för renbete m. m. Under sådana förhållanden syntes det i varje fall icke kunna vara till nackdel för lapparnas intressen, att en arrondering av förvaltningsobjekten åvägabragtes, så att renbetesfondens förvaltning koncentrerades inom fjällområdena. Givetvis måste detta ske på sådant sätt, att renbetesfondens tillgångar icke minskade i värde.

I fråga om olägenheterna för renskötelsen och lapparnas bosättning till följd av den ifrågasatta överföringen av delar av renbeteslanden till domänfonden har domänstyrelsen anfördt:

Styrelsen hade vid utväljandet av vederlagsområdena så långt möjligt sökt beakta lapparnas behov av områden för bosättning och annat uppehåll. Enligt det framlagda bytesförslaget skulle således mellan de två vederlagsområdena lämnas ett korridorliknande område på ömse sidor om landsvägen till Vålådalen, inom vilket område vore belägen arrendegården Fångåmon. Bosättning av lappar torde i första hand kunna ifrågakomma inom detta område. Styrelsen hade tidigare ansett, att fråga om bosättning av lappar å vederlagsområdena borde avgöras enligt vad i kungörelsen den 18 juli 1928 (nr 314) vore föreskrivet beträffande upplåtelse nedom odlingsgränsen, men vore styrelsen villig att, för att tillmötesgå länsstyrelsens önskemål, tillstyrka, att sådan fråga finge avgöras enligt vad i samma kungörelse vore föreskrivet för dylik upplåtelse å kronomark *ovan* odlingsgränsen i Norrbottens och Västerbottens län.

Vad angår det av länsstyrelsen föreslagna sammanförandet av ifrågavarande kronoparker till gemensam förvaltning med renbetesfondens fastigheter med skyldigheter för förvaltaren att avgiva särskild redovisning för kronoparkerna har domänstyrelsen anfördt, att i så fall skulle uppstå en sådan sammanblandning av förvaltningsuppgifter, som statsmakterna genom under senare tid fattade beslut sökt undvika. Domänstyrelsen har därför bestämt avstyrkt ett ordnande av förvaltningen på det av länsstyrelsen föreslagna sättet.

Kammarkollegiet har i sitt yttrande till en början ingått på renskötselförhållandena i Jämtlands län och i detta hänseende anfördt:

Vid utfärdandet av de bestämmelser, med tillämpning varav avvitringen i Jämtland igångsattes, hade lapparnas och renskötelsens intressen blivit bort-

glömda. Först sedan avvittningen avsevärt framskridit hade detta förhållande upptäckts. Vissa rättelser hade man väl då försökt vidtaga, men det hade varit för sent och de områden, renbetesfjällen, som lämnats övriga åt lapparna såsom särskilt förbehållna renbetesmarker, där de även sommartid skulle få uppehålla sig med sina renar, hade kommit att bliva allt för snävt begränsade. Även fjällområdena hade sålunda blivit i stor utsträckning tilldelade enskilda, så att dessas ägor på sina ställen sträckt sig långt in i fjällen, delvis ända fram till norska gränsen. Till kronoparker hade föga mark blivit över. Endast en del spridda, jämförelsevis mindre områden hade avsatts därtill.

Genom den vid avvittningen tillämpade ordningen hade för lapparna uppstått stora svårigheter. Till åvägabringande av lindring härutinnan hade igångsatts utredning rörande den enskilda tillhöriga mark, som borde för renbetesfjällens utvidgning återförvärfvas. Tillika hade genom domänstyrelsen undersökning av skogstillgången å renbetesfjällen verkställts i avsikt att tillse, huruvida genom försäljning av skog medel till inköp av dylik mark kunnat erhållas. Det hade därvid beräknats, att utan fara för skogens bestånd och utveckling en avverkning av omkring 820,000 träd kunde äga rum under loppet av 20 år. Kungl. Maj:t hade sedan föreslagit 1887 års riksdag att medgiva, att behållna avkastningen av den skogsavverkning på renbetesfjällen, som i enlighet med domänstyrelsens förslag kunde vardas föreskriven, skulle få användas till förvärfvande av mark för utvidgning av sagda fjäll i avsikt att bereda lapparna nödigt utrymme under tiden från maj till september (vilken tid renarna ej ägde vistas å utom renbetesfjällen belägen mark) samt att, när vissa delar av förvärvade områden kunde genom skogsavverkning eller annorledes lämna avkastning eller ej vore för det avsedda ändamålet nödiga, på Kungl. Maj:t skulle få bero att ställa sådana delar under skogsstatens förvaltning eller utarrendera eller försälja dem, under iakttagande därav, att avkastningen eller försäljningssumman, den sistnämnda därest Kungl. Maj:t ej prövade den böra användas för att på annan trakt inom länet utvidga lapparnas renbetesrättigheter, tillfölle statsverket. Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit hade vunnit riksdagens bifall.

Därefter hade Kungl. Maj:t den 13 juli 1887 uppdragit åt domänstyrelsen att föranstalta om skogsavverkningen samt åt länsstyrelsen att förbereda inköp av till renbetesfjällens utvidgning nödig mark. När länsstyrelsen funne lämpliga inköp kunna ske, skulle frågan därom underställas Kungl. Maj:ts prövning, i samband varmed skulle avgivas förslag, huruvida mark, som förvärvades, borde förenas med angränsande renbetesfjäll eller ställas under skogsstatens förvaltning eller utarrenderas eller, såsom obehöflig för ändamålet, avyttras. De för skogsavverkningen inflytande behållna försäljningsmedlen skulle inlevereras till statskontoret och där särskilt bokföras såsom jämtländska renbetesfjällens skogsfond. Från denna fond skulle nödiga medel utgå för de av Kungl. Maj:t fastställda fastighetsköpen.

Vidare hade genom Kungl. Maj:ts brev den 22 maj 1891 och i överensstämmelse därmed givna föreskrifter förordnats, att de förvärvade områdena skulle upplåtas för lapparnas behov i likhet med angränsande renbetesfjäll, att den å områdena befintliga skogsmarken skulle ställas under skogsstatens förvaltning samt att å områdena befintliga inägor, åbyggnader samt slätter- och fäbodolägenheter skulle, där länsstyrelsen prövade det kunna ske utan men för renskötseln, upplåtas på arrende åt bofasta, med iakttagande av att arrendatorn underkastades de inskränkningar i nyttjanderätten, som föranleddes av den åt lapparna upplåtna rätten att använda ifrågavarande områden.

Genom särskilda Kungl. Maj:ts brev åren 1888—1893 hade medgivits inköp av ett stort antal hemman och lägenheter inom fjällsocknarna i länet. Även därefter hade fastigheter, ehuru i mindre utsträckning, inköpts. Enär de inköpta fastigheterna bestått icke allenast av fjällmark utan även av inägor och skogsmarker, hade särskilt genom försäljning av skog från fastigheterna under årens lopp erhållits en betydande avkastning, som tillförts jämtländska renbetesfjällens skogsfond, varav medel använts till inköp av betesområden ävensom till åtskilliga andra utgifter, i främsta rummet sådana som tarvats för fastigheternas förvaltning eller stått i nära sammanhang därmed. Från fonden, som vid utgången av budgetåret 1935/1936 uppginge till i avrundat tal 1,637,000 kronor, hade överförts betydande belopp till Norrbottens och Västerbottens län för bildande av Norrbottens lappfond och Västerbottens lappfond.

Reglerna för den rätt, varmed lapparna ägde begagna sig av renbetesfjällen i Jämtlands län och till deras utvidgning upplåtna områden, återfunnes numera i lagen den 18 juli 1928 (nr 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige. Beträffande dessa regler erinrades, att, liksom jämväl enligt tidigare lagstiftning varit fallet, lapparna ägde att under varje tid av året uppehålla sig med sina renar å renbetesfjällen med tillagda områden. Där utanför finge de ock använda sig av de trakter, som de efter gammal sedvana besökt med sina renar, dock endast under oktober—december samt januari—april månader.

Redan i samband med avvittningen hade föreskrivits, att lapparna icke skulle äga annan rätt till sina därvid utlagda betesområden än att begagna dem till bete för renarna samt nyttja skogen till sitt husbehov ävensom fiske. Motsvarande bestämmelser gällde även enligt 1928 års renbeteslag, som, med uppställande av vissa regler om ersättningsskyldighet för skador, som av renarna vid deras betesgång vållades, medgäve de för renskötseln upplåtna markernas begagnande till renbete och till skogsfång för lapparnas eget behov samt till jakt och fiske, dock att sistnämnda båda förmåner finge av lapparna tillgodonjutas endast å utmark å renbetesfjällen och de tillköpta hemmanen men däremot ej å därutanför belägen mark.

I nu förevarande ärende hade den av domänstyrelsen föreslagna transaktionen betecknats såsom »utbyte av mark mellan jämtländska renbetesfjällens skogsfond och domänfonden». Såsom av den förut lämnade redogörelsen framginge vore renbetesfjällen och de därtill inköpta fastigheterna endast i vissa avseenden ställda till lapparnas och renskötselns förfogande, och skogsfonden hade intet annat ändamål än att uppsamla viss från sagda områden fallande avkomst, vilken efter Kungl. Maj:ts beslut skulle användas till förman för lapparna i Jämtlands län. I den mån nyssnämnda beteckning innebure, att samma områden skulle ingå och lyda under skogsfonden på samma sätt som kronoparkerna lyda under »domänfonden», vore beteckningen icke riktig. I övrigt finge erinras, att renbetesfjällen med tillköpta områden gentemot kronan i äganderättsavseende intoge samma ställning som kronoparkerna samt att de tillköpta områdena vore lagfarna för kronan.

Efter att hava erinrat, att under ärendets handläggning framkommit följande förslag till frågans lösning, nämligen antingen att jägmästaren å renbetesfjällens skogar skulle för domänstyrelsens räkning omhänderhava förvaltningen även av de i ärendet ifrågakomna nio kronoparkerna eller ock att kronoparkerna skulle överföras till renbetesfjällen, därvid domänfonden skulle erhålla gottgörelse antingen i penningar eller ock i vissa områden av

renbetesfjällen, har kammarkollegiet beträffande den förstnämnda av dessa lösningar anfört, att denna lösning av det föreliggande spörsmålet vore ur administrativ synpunkt olämplig och skulle i viss mån återföra till förhållanden, som domänstyrelsen sökt ordna med sitt beslut, att renbetesfjällen från och med den 1 januari 1936 skulle utgöra en särskild förvaltningsenhet (revir) uppdelad i fyra bevakningstrakter, varmed hade avsetts genomförandet av principen att, till vinnande av reda och enkelhet, söka såvitt möjligt åstadkomma särskild förvaltning för skogar, som tjänade skilda syften, samt att i anslutning härtill renbeteslanden måtte frigöras från de vanliga revirens förvaltning.

Beträffande de lösningar av den föreliggande frågan, vilka avsågo de nio kronoparkernas överförande till renbeteslanden, har kammarkollegiet anfört:

Envar av de i detta hänseende ifrågasatta lösningarna syntes framkomlig. Ett dylikt överförande vore, förutom ur förvaltnings- jämväl ur renskötsel-synpunkt synnerligen lämpligt. Huruvida frågan ordnades genom byte eller mot vederlag i penningar syntes vara av jämförelsevis underordnad betydelse. Hade marken å kronoparkerna icke varit skogbärande, hade den vid avvittningen blivit tillagd renbetesfjällen. Åtta av kronoparkerna låge anslutna till eller inklämda mellan renbetesfjällens områden och den återstående vore belägen nära därinvid.

Naturligt syntes, att dessa kronoparker överfördes till förvaltning i samband med renbetesfjällen i stället för att nu erbjuda domänstyrelsen nio spridda förvaltningsobjekt. Någon ökad förvaltningskostnad för lappväsendet komme knappast att uppstå, under det att nuvarande kostnader för domänstyrelsen ställde sig jämförelsevis höga. Lämpligheten av en dylik omläggning framträdde numera så mycket tydligare, sedan förvaltningen av samtliga renbetesfjällens skogar sammanförts under en särskild för denna uppgift tillsatt jägmästare. Förut vore renbetesfjällens skogar jämte skogarna å de tillköpta hemmanen uppdelade på flera revir, vilkas jägmästare torde haft anledning att vid besöken å nämnda skogar tillse jämväl i närheten därav belägna kronoparker. Hädanefter finge dessa jägmästare icke samma tillfälle att besöka parkerna. För jägmästaren å renbetesfjällen komme uppgiften att övervaka jämväl kronoparksområdena att på grund av dessas läge föranleda jämförelsevis obetydligt ökat arbete.

För den jämtländska renskötseln själv borde betydelsen av hela spörsmålet icke överskattas. Påtagligt vore emellertid, att ett överförande av parkerna till renbetesfjällen skulle även ur renbetessynpunkt medföra betydande fördelar. Genom en sådan åtgärd skulle renbetesfjällen ytterligare arronderas. Kronoparkerna vore belägna i fjälltrakterna mot riksgränsen inom områden, där lapparna bedreve sin renskötsel. Parkerna upptog visserligen icke några kalfjäll men besöktes av renar. Det kunde antagas, att dessa tillgodogjorde sig det renbete, som funnes. Härjämte märktes emellertid, att lapparna vore hänvisade att sommartid (maj—september) uteslutande å renbetesfjällen med tillhörande områden söka bete för sina renar. Med hänsyn till parkernas läge kunde icke undvikas, att renarna under berörda tid i större eller mindre utsträckning komme in på parkerna. Formellt sett skulle enligt renbeteslagens bestämmelser straffansvar då kunna utkrävas av lapparna liksom vidgad skadeståndsskyldighet för renskador följa, och åtgärder skulle kunna vidtagas för renarnas bortkörande. Vad anginge återstående del av året ägde väl lapparna gammal sedvana att med renarna då vistas jämväl

å parkerna, men skyldigheten att erlægga ersättning för renskador bleve skärpt. Jakt och fiske finge icke av lapparna utövas å dessa kronoparker. Från vederbörande myndigheters sida hade icke ifrågasatts åtgärder mot lapparna, därest deras renar på olaga tid inkommit å parkerna eller därå orsakat skada, för vilken ersättning kunnat utgå. Men domänstyrelsen ägde i allt fall rätt att, exempelvis i händelse av vidtagna skogskultur å viss kronopark eller upplåtelse av rättigheter åt enskilda, kräva beteslagens tillämpning.

Rörande det ifrågasatta utbytet av kronoparkerna mot särskilda områden av renbetesfjällen har kammarkollegiet vidare anfört:

En lösning av frågan genom ett dylikt byte finge anses lämplig under förutsättning, att skada ej därigenom tillfogades lapparna och renskötseln. Bytet innebure, att kronoparksområden av viss större areal av för renskötseln önskvärd mark överfördes till renbetesfjällen och att därifrån uteslötes viss dylik mark med mindre areal. Från renskötselns synpunkt förefölle detta att erbjuda vissa fördelar. För lapparna vore av största betydelse att erhålla fria renbetesområden av så stor omfattning som möjligt. Emellertid vore lapparna för sin renskötsel i behov av att året om obehindrat få uppehålla sig jämväl å de områden av nuvarande renbetesland, som skulle avstås mot kronoparkerna. Om så ordnades, att renskötseln där finge fortgå såsom hittills, syntes från synpunkten av renskötselns gagnande betydande fördel vara att vinna genom bytet. Domänstyrelsen hade förklarat sig också beredd till ett dylikt medgivande. Enligt domänstyrelsens förslag skulle lapparna å vederlagsområdet bibehållas ej endast vid nuvarande renskötselprivilegier utan även vid andra dem tillkommande rättigheter till skogsfångst, jakt och fiske samt bosättning.

Vad särskilt anginge rätten till bosättning hade domänstyrelsen till förekommande av olägenheter föreslagit, att marken å ömse sidor av den allmänna väg, som ledde genom området och vilken mark i främsta rummet förmenats kunna komma i fråga för bosättning, skulle undantagas och fortfarande tillhöra renbetesfjället. Enligt vad som upplysts torde å vederlagsområdet saknas odlingsvärd mark i avsevärdare omfattning för bildande av bärkraftiga jordbruk. I övrigt erinrades, att lapparnas bosättningsfråga, i den ordning nu avsåges, i främsta rummet låge i Kungl. Maj:ts hand. Enligt kungörelsen den 18 juli 1928 (nr 314) angående grunder för upplåtelse åt lappar av lägenheter å kronomark tillkomme det Kungl. Maj:t att förordna, huruvida mark skulle avsättas för upplåtelse under nyttjanderätt av jordbruks- eller bostadslägenheter åt lappar. Dylik mark finge avsättas å kronan tillhörigt område, förutom inom Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker, å renbetesfjällen med tillköpta områden i Jämtlands län. Upphörde nu ifrågavarande å dylik trakt belägna bytesområde att vara av renbetesfjälls natur och överginge till kronopark, kunde bosättningsmark icke därstädes längre av Kungl. Maj:t medgivas. Ett förbehåll borde ske ej mindre för Kungl. Maj:t att, oavsett den förändrade förvaltningsnaturen å området, där göra avsättningar av mark för bosättningar än även rörande tillämpningen i övrigt av nämnda kungörelses bestämmelser beträffande sålunda avsatt mark. Jämlikt samma kungörelse tillkomme det länsstyrelsen att, vad anginge renbetesfjällen, verkställa den särskilda upplåtelsen åt vederbörande lapp samt att hava överinseende över upplåten lägenhet. Domänstyrelsen finge med på en dylik ordning. Emellertid syntes förfoganden av länsstyrelsen rörande upplåtelse böra ske efter samråd med domänstyrelsen.

Genom de garantier, som sålunda skulle vinnas beträffande vederlagsområdet, syntes väl sörjt för lapparnas och deras rennäringens bedrivande där-

städes. Det finge framhållas, att i Norrbottens och Västerbottens län, både ovan och nedom odlingsgränsen, kronoparker i stor utsträckning vore föremål för renbetning.

I spörsmålet om förevarande byte hade fästs stort avseende vid värdet av de skilda bytesobjekten, särskilt vad anginge därå befintlig skog. Från lapparnas och renskötselns synpunkt vore denna fråga i och för sig utan betydelse. Indirekt kunde sägas att, därest skäligt vederlag ej lämnades för skogsvärdet å det område å renbetesland, som skulle avstås, skogsavkastningen av renbetesfjällens och därmed inkomsten för jämtländska renbetesfjällens skogsfond minskades. Möjligheten att med medel därifrån bispringa lapparna skulle då även försämrats. Även om så skulle förhålla sig, finge framhållas, att såväl renbetesfjällens som de till deras utvidgning tillköpta hemmanens skogar tillhörde kronan. Genom särskilt beslut av statsmakterna hade på sin tid medgivits, att avkastningen av nämnda skogar skulle få brukas för visst ändamål, nämligen inköp av mark för renbetesfjällens utvidgning, vartill även avsevärda belopp kommit till användning. Visserligen torde ytterligare mark för dylikt ändamål behöva förvärfvas, vadan det borde tillse, att medel finnes till förfogande. Därvid kunde sägas, att den stora fond, jämtländska renbetesfjällens skogsfond, vari avkastningen av renbetesfjällens skogar reserverats, tillika med den betydande avkastning, som fölle av skogarna, gäve god tillgång för tillgodoseende av de behov, som förelåge, utan att en mindre jämkning i skogstillgången behövde vara av någon betydelse. Tillika kunde crinras, att för bestridande av kostnader för åtgärder till lapparnas och renskötselns i Jämtlands län understöd och främjande finnes ytterligare en fond, jämtländska lappväsendets fond, uppgående till ett icke obetydligt belopp (445,274 kronor den $\frac{30}{100}$ 1936) och med, förutom räntor, ej oväsentliga inkomster.

Emellertid torde icke genom bytet någon ekonomisk förlust drabba lappväsendet. Det kunde knappast göras någon vägande invändning emot den värdering, som ägt rum av de skogsmarker, vilka skulle gå i byte mot varandra. I värderingsnämnden hade båda intressenterna varit representerade. Med hänsyn, bland annat, till den betydande prisstegring, som på senaste tid inträffat å skogsprodukter, motsvarade väl de angivna värderingsbeloppen icke de verkliga nuvärdena utan vore mera att betrakta såsom jämförelsetal för värdeförhållanden bedömande. Då emellertid dessa jämförelsetal erhållits vid å båda bytesobjekten samtidigt och efter samma grunder skedd uppskattning, syntes de väl ägnade att tagas till utgångspunkt vid ett byte.

Det kunde i detta sammanhang framhållas, att det vederlagsområde av renbetesland, som domänstyrelsen skulle övertaga, komme att i öster omedelbart angränsa kronoparken Häckren. Å vederlagsområdet skulle lapparna bibehålla, bland annat, nuvarande rätt att där hela året föra renarna på bete. Det syntes önskvärt, att lapparna finge tillgodonjuta motsvarande rätt även å den närbelägna kronoparken. Så torde redan nu tillämpas. Någon särskild bestämmelse härom syntes icke vara erforderlig, då frågan i tillfredsställande utsträckning kunde ordnas genom domänstyrelsen (jfr 2 § 2 mom. renbeteslagen).

Kammarkollegiet har beträffande överförandet av ifrågavarande kronoparker till renbetesparker efter kontantlikvid i huvudsak anfört följande.

Det värde av 58,500 kronor, som vid uppskattningsförrättningen åsattes parkerna, syntes allt för lågt att läggas till grund för överlåtelsen. De uppskattningssummor, vartill värderingsmännen kommit, kunde icke anses mot-

svara bytesområdenas verkliga värden utan vore mera att betrakta såsom jämförelsetal. Skulle en saluvärdering efter nuvarande uppgång av rotvärdet på skogen även i dessa avlägsna trakter ske, stege värdet till ett tal väsentligt större än det vid värderingen vunna. Allt för stor vikt borde icke läggas vid värdenas ovillkorliga exakthet i ett fall som det föreliggande, allenast innebärande en överflyttning av kronan tillhörig mark från ett förvaltningsområde till ett annat. När vid andra tillfällen dylika överlåtelser skedde och domänverket medverkade såsom upplåtare, plögade ingen annan åtgärd i iikvidavseende förekomma än domänfondens nedskrivning med ett belopp motsvarande taxeringsvärdet på den av domänstyrelsen överlåtna fastigheten. Med hänsyn till föreliggande särskilda förhållanden syntes väl ett så förenklat likvidförfarande icke böra tillämpas. Frågan borde så betraktas, att för ytterligare arrondering av renbetesfjällen förvärvades ifrågavarande nio kronoparker samt att särskilda medel ställts till förfogande för dylika utvidgningar. Tillräcklig noggrannhet för likviden vunnnes emellertid, därest taxeringsvärdet å kronoparkerna eller sålunda 112,000 kronor fastställdes såsom den summa, vilken såsom vederlag skulle från jämtländska renbetesfjällens skogsfond överföras till domänverket. Togs hänsyn till den betydande kvantitet redan avverkningsbar skog, som funnes å kronoparkerna och för vilken vid någorlunda goda konjunkture torde kunna utvinnas belopp betydligt överstigande taxeringsvärdet, syntes den föreslagna anordningen även från rent ekonomisk synpunkt ingalunda oförmånlig för lappväsendet. Såsom skäligt vore, skulle vid en dylik reglering transaktionen för domänfonden icke komma att medföra varken vinst eller förlust.

Kammarkollegiet har därefter i sitt yttrande uttalat, att vid övervägande, vilket tillvägagångssätt som vore att föredraga, ett utbyte av kronoparkerna mot mark av renbetesfjällens områden eller en inlösen mot kontant vederlag av parkerna för fjällens räkning, kollegiet hade funnit den förra ordningen vara den lämpligaste. Kollegiet hade icke ansett någon anledning föreligga att, i större grad än som vore nödvändigt, genom överförande till renbetesfjällen av annan kronomark vidga tillämpningsområdet för de bestämmelser, som upprätthölls beträffande skogsmarken å fjällen. Enligt kollegiets mening vore sagda ordning en undantagsform, tillkommen för särskilt ändamål. Kollegiet hade funnit, att detta ändamål synnerligen väl tillgodosåges genom redan nu föreliggande ekonomiska möjligheter.

Kollegiet har vidare i sitt yttrande något berört spörsmålet, huruvida den föreliggande frågan vore av beskaffenhet att böra underställas riksdagens prövning. Härutinnan har kollegiet anfört följande.

Av 1887 års riksdag hade Kungl. Maj:t erhållit befogenhet, bland annat, att, därest vissa delar av de till renbeteslandens utvidgning inköpta områdena kunde genom skogsavkastning lämna utbyte, ställa sådan del under skogsstatens förvaltning med iakttagande av att avkastningen skulle tillfalla statsverket. Att till domänstyrelsen överflytta den från dylikt område avsatta vederlagsmarken tarvade sålunda ej riksdagens medgivande. Detta vore ej heller erforderligt för att renbetesrätt och övriga förmåner enligt renbeteslagen skulle allt fortfarande kunna tillförsäkras lapparna å nämnda vederlagsmark. Ett skäl för ärendets underställande riksdagen syntes emellertid ligga i den karaktär av fastighetsupplåtelse, som omhandlade transaktion ägde, därvid nio kronoparker mot vederlag utbrötes ur domänfonden och förlades under ett annat förvaltningsområde att tjäna helt andra intressen. Vidare märk-

tes, att riksdagens godkännande torde tarvas för att, i samma ordning som föreskrevs i kungörelsen den 18 juli 1928 angående grunder för upplåtelse åt lappar av lägenheter å kronomark, dylika upplåtelser skulle kunna få ägarum jämväl å det domänverket tillförda vederlagsområdet, vilket för framtiden skulle ikläda sig naturen av kronopark. Kollegiet funne sig sålunda böra tillstyrka, att riksdagens medverkan söktes.

Kammarkollegiet har slutligen, under åberopande av vad kollegiet sålunda anfört, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att lämna sitt medgivande till det ifrågasatta utbytet av de i ärendet omnämnda nio kronoparkerna mot de omförmälda två områdena av renbetesfjällen, under förutsättning att för sistnämnda områdens överförande under domänstyrelsens förvaltning skulle gälla, att beträffande lapparnas rätt att för sig och sina renar begagna sig av områdena skulle tillämpas ej mindre bestämmelserna i lagen om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige än även kungörelsen angående grunder för upplåtelse åt lappar av lägenheter å kronomark, därvid så skulle anses, som om samma områden tillhörde renbetesfjällen, dock med det tillägg, att lägenhetsupplåtelse enligt sistberörda författning skulle ske av länsstyrelsen efter samråd med domänstyrelsen.

Kollegiet har ansett, att såsom villkor i övrigt för utbytet, vilket enligt kollegiets mening borde träda i kraft den 1 juli 1937, borde föreskrivas vad domänstyrelsen i sin skrivelse den 23 maj 1936 föreslagit angående rätt till avverkning av skog före dagen för ikraftträdandet, domänstyrelsens ifrågasatta nyttjanderätt till befintliga byggnader samt erforderliga tomter och utfartsvägar ävensom betalning av intill ikraftträdandet förfallande utskylter, arrenden och andra avgälder.

I anledning av kammarkollegiets utlåtande har *länsstyrelsen* den 21 februari 1937 avgivit ytterligare ett yttrande i ärendet. I detta har länsstyrelsen beträffande värdet av kronoparkerna anfört i huvudsak följande.

Utan något som helst sakskäl gjorde kammarkollegium gällande att den sakkunniga värderingsnämndens uppskattning av skogstillgångarna å kronoparkerna vore för låg och att detsamma rätteligen vore förhållandet även med taxeringsvärdena. Häremot finge anmärkas, att de vid 1933 års fastighetstaxering fastställda taxeringsvärdena hade baserats på förhållanden under femårsperioden 1927—1931 med i genomsnitt mycket goda priser å trävarumarknaden. Det finnes därför fullgod anledning antaga att taxeringsvärdena ofta vore icke oväsentligt för höga. Om man såge till förhållandena sådana de tedde sig i verkligheten vore det ställt utom tvivel att såväl för domänverket som lappväsendet måste skötsel av skogen baseras på uthållighetsbruk. Att lägga prisen vid en mera tillfällig högkonjunktur till grund för bestämmande av värdet, vore icke rimligt och icke antagligt för den privata trävaruörelsen, annat än under exceptionellt gynnsamma omständigheter i fråga om konjunkturen, skogens läge och transportmöjligheter. Ett uttagande på en gång av all tillåtlig del av skogskapitalet under en högkonjunktur stötte beträffande de nu ifrågavarande kronoparkerna på oöverstigligen svårigheter. Redan nedtransporterandet av virket till avsättningsorterna krävde minst 2 års flottning, under vilken tid priserna kunde ställa sig helt andra än som beräknats. Under en högkonjunktur vore det också svårare än vanligt att få erforderlig arbetskraft å mera avlägset be-

lägna orter, enär denna i regel då sökte sig till fördelaktigare produktionsorter. En forcerad avverkning vore därför vid högkonjunktur faktiskt i regel omöjlig att åstadkomma. Sålides virket på rot, vilket i regel vore fallet med de försäljningar, som handhades av domänstyrelsen, måste köparen räkna med nyss angivna förhållanden, vilket givetvis bidroge till att köpeanbudena måste hållas låga.

Kammarkollegiets uttalanden i dessa frågor kunde därför sägas hava ett visst teoretiskt berättigande men vore tydligen gjorda utan kontakt med de faktiska möjligheterna för deras tillämpande. Riktigheten av detta omdöme torde framgå av det redan tidigare vid flera tillfällen påpekade förhållandet, att å vissa av kronoparkerna kvarstode allttjämt för 18 år sedan gjorda utstämplingar, som således ännu icke avverkats. För var och en som kände något till förhållandena stode det klart, att skogsmark uppe i fjällbanden utan tillgång till goda utfartsmöjligheter, framför allt närhet till god flottled — och till denna kategori hörde flera av de till byte föreslagna kronoparkerna — i själva verket hade ett mycket ringa värde även om där växande skog kunde se nog så tillfredsställande ut.

Det ifrågasatta utbytet av mark har länsstyrelsen i huvudsak på förut anförda skäl avstyrkt. Av vad länsstyrelsen till stöd för sitt avstyrkande i förevarande yttrande anført må här återgivas följande.

Det i ärendet ifrågakomna vederlagsområdet vore för renskötseln och lapparna allttjämt behövt. Enligt meddelande av lappfogden droge renarna till fjälls från området ungefär den 1 juni och återkomme dit ungefär den 10 augusti. Under 9 à 10 månader om året vistades därför lapparna med sina renhjordar å vederlagsområdet och kringliggande marker. Redan detta borde göra det tydligt att det vore orimligt att beröva renbeteslandet detta i ovanligt hög grad till lapparnas fromma utnyttjade område. Det vore även avsett att å området upplåta plats för kolonisation för lappar. Visserligen hade domänstyrelsen förklarat sig vilja låta lapparna bibehålla sina nuvarande rättigheter till renbete, skogshygge, jakt och fiske med mera, men därmed vore tydligen icke svårigheterna lösta. Här gällde det framför allt en lämplig behandling av en rad ömtåliga frågor, vilka med hänsyn till lapparna krävde en icke ringa varsamhet. Skulle man kunna nå ett gott samarbete med dem, måste lapparna känna att deras angelägenheter handhades av personer och myndigheter, som vore inställda på att i första hand tillgodose deras intressen inom området. Länsstyrelsen finge för sin del bestämt avstyrka överflyttandet av ifrågavarande områden till domänstyrelsen.

Beträffande ett inköp av kronoparkerna för renbetesfjällen har länsstyrelsen uttalat:

Länsstyrelsen hade tidigare, då domänstyrelsen förklarat sig vid köp icke kunna godtaga det av värderingsnämnden uppskattade värdet av dessa, förklarat sig anse frågan om köp hava definitivt förfallit. Då emellertid ett eventuellt genomförande av det ifrågasatta bytet enligt länsstyrelsens bestämda uppfattning skulle bliva mycket olyckligt, medföra betydande svårighet och bli för lappväsendet ekonomiskt förlustbringande, vore länsstyrelsen beredd att taga köpfrågan under förnyat övervägande. För sin del ansåge länsstyrelsen fortfarande att värderingsnämndens uppskattning borde kunna läggas till grund men ställde sig icke alldeles obenägen att godtaga högre köpeskilling. Så högt som till det nuvarande taxeringsvärdet ansåge sig dock länsstyrelsen icke kunna gå, dels därför att detta måste anses alltför

högt i förhållande till den av särskilda sakkunniga å platsen vidtagna undersökningen och värderingen, dels ock av en annan viktig anledning. Länsstyrelsen låge nämligen i underhandlingar med enskilda markägare om inköp av vissa områden till arrondering av renbeteslanden. Skulle de nuvarande taxeringsvärdena läggas till grund för köp av kronoparkerna, skulle detta kunna försvåra underhandlingarna och föranleda säljarna att alltid påfordra minst enahanda köpeskilling vid köp av deras fastigheter. Länsstyrelsen finge med hänsyn härtill förklara sig förorda inköp av de ifrågavarande kronoparkerna för den löseskilling, som av Kungl. Maj:t befundes skälig.

Departement-
chefen.

Av den i ärendet förebragta utredningen torde framgå, att ett överförande av de nio ifrågavarande kronoparkerna från domänfondens skogar till renbetesfjällen är ändamålsenligt och till fördel för såväl domänverket som lappväsendet. För domänverket medföra uppenbarligen kronoparkerna ifråga, vilka äro små — fem av dem innehålla en areal av allenast mellan 185 och 406 hektar skogsmark vardera — och belägna på långt avstånd från varandra och även från andra kronoparker, avsevärda förvaltningskostnader och besvär. Jag vill erinra därom, att ett överförande av ifrågavarande kronoparker till renbetesfjällen skulle, enligt vad från domänstyrelsen framhållits i samband med det av Kungl. Maj:t i proposition nr 54 framlagda förslaget om överförandet av skyddsskogarna från domänverkets till skogsvårdsstyrelsernas verksamhetsområde, medföra en så fördelaktig arrondering av kronoparkerna i Jämtlands län, att indragning av en ordinarie jägmästaretjänst vid domänverket skulle kunna företagas. För lappväsendet torde ifrågavarande kronoparkers överförande till renbetesfjällen innebära en lämplig och önskvärd utvidgning av dessa. Ur förvaltningssynpunkt torde kronoparkerna icke komma att verka betungande för förvaltningen av renbetesfjällen, då de ligga insprängda bland dessa eller i nära anslutning till dem. Att, såsom länsstyrelsen i Jämtlands län ifrågasatt, endast ställa dem under förvaltning av den skogsstatstjänsteman, som omhänderhar förvaltningen av renbetesfjällen med skyldighet för denne att redovisa avkastningen till domänfonden, anser jag i likhet med domänstyrelsen och kammarkollegiet icke lämpligen böra ifrågakomma. En dylik lösning av den föreliggande frågan skulle innebära ett avsteg från den av statsmakterna vid ordnandet av domänstyrelsens förvaltning omfattade principen att i möjligaste mån isärhålla å ena sidan domänstyrelsens uppgifter såsom affärsdrivande verk och förvaltare av domänfondens skogar och å andra sidan dess uppgifter av mera administrativ natur såsom förvaltare eller övervakare av vissa statliga och enskilda skogar.

Domänstyrelsen har i sin framställning föreslagit, att såsom gottgörelse för de till renbetesfjällen från domänfonden överförda nio kronoparkerna skulle till domänfonden överflyttas två i ärendet närmare angivna områden av renbetesfjällen i Undersåkers socken. Länsstyrelsen i Jämtlands län, som motsatt sig ett dylikt överflyttande av mark till domänfonden, har ifrågasatt, huruvida icke överförandet av kronoparkerna kunde ske utan vederlag eller, därest sådant borde utgå, detta borde gäldas i penningar. Länsstyrelsen har

emellertid i samband härmed förklarat sig anse, att högre gottgörelse till domänfonden än det vid värderingen av kronoparkerna angivna beloppet av 58,500 kronor icke borde utgå. Ett överförande av kronoparkerna utan gottgörelse till domänfonden anser jag i likhet med domänstyrelsen och kammarkollegiet icke kunna förordas såsom stridande mot den av statsmakterna under senare år upprätthållna grundsatsen, att domänfonden bör erhålla gottgörelse för kostnader och utgifter, som densamma tillskyndats för tillgodoseende av andra grenar av statsförvaltningen.

Den lämpligaste lösningen av den föreliggande frågan torde vara ett godtagande av det av domänstyrelsen och kammarkollegiet förordade förslaget, att såsom gottgörelse till domänfonden överföras i ärendet omförmälda två områden av renbetesfjällen i Undersåkers socken. Dessa områden torde, såsom framgår av den återopade värderingen, i stort sett motsvara värdet av kronoparkerna. Däremot lär det av länsstyrelsen ifrågasatta ersättningsbeloppet av 58,500 kronor icke kunna anses utgöra skälig gottgörelse för ifrågavarande kronoparker, vilka, enligt vad i ärendet blivit upplyst, hava ett taxeringsvärde av 112,000 kronor. Därest vid det nu ifrågavarande markutbytet knyts de av kammarkollegiet föreslagna förbehållen för tillgodoseende av lapparnas intressen, torde dessa vara på ett fullt betryggande sätt tillgodosedda.

Jag förordar alltså, att det av domänstyrelsen och kammarkollegiet föreslagna markutbytet kommer till stånd. Såsom förutsättning för överföringen av områdena från renbetesfjällen till domänfonden bör, i överensstämmelse med vad kammarkollegiet förordat, gälla, att beträffande lapparnas rätt att för sig och sina renar begagna sig av områdena skola tillämpas bestämmelserna i lagen den 18 juli 1928 (nr 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige ävensom i kungörelsen samma dag (nr 314) angående grunder för upplåtelse åt lappar av lägenheter å kronomark, därvid så skall anses som om samma områden tillhörde renbeteslanden, dock med det tillägg, att lägenhetsupplåtelse enligt sistnämnda författning skall ske av länsstyrelsen efter samråd med domänstyrelsen. Därjämte torde i fråga om utbytet, vilket bör vinna tillämpning från och med den 1 juli 1937, i nära överensstämmelse med vad domänstyrelsen och kammarkollegiet hemställt, i huvudsak böra gälla, att avverkning av skog å bytesområdena icke må ske intill tillträdesdagen, med undantag av tidigare försåld vid värderingstillfället å rot kvarstående skog, som icke ingått i värdeberäkningen, att domänverket förbehålles nyttjanderätten till följande byggnader jämte erforderliga tomtområden och utfartsvägar, nämligen en invid Fångåmons arrendegård belägen s. k. befälskoja och ett stall för fyra hästar, dels ock ett båthus vid Ottsjön intill Storåns utlopp, att intill tillträdesdagen förfallna å ifrågavarande områden belöpande utskylder betalas av nuvarande innehavare samt att renbetesfonden och domänfonden gottgöra varandra för vad de kontant eller in natura uppburit eller kunna komma att uppbära i form av arrende eller annan avgäld för dem nu tillhörig av förevarande utbyte omfattad jord, i den mån

Kungl. Maj:ts proposition nr 206.

sådant arrende eller avgäld belöper på tiden efter tillträdesdagen. Förvarande fråga torde böra underställas riksdagens prövning.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att under i huvudsak de av mig i det föregående upptagna villkor överflyttas *dels* från domänfonden till renbetesfjällen att tilldelas dessa såsom andra till deras utvidgning upplåtna områden förenämnda nio kronoparker, *dels ock* från de tidigare för sådant ändamål upplåtna markerna till domänfonden de i ärendet ifrågakomna två områdena.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.